

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern mäter hur småföretagarna uppfattar det ekonomiska läget idag och inom den närmaste framtiden. Barometern omfattar företag med 1–49 anställda och baseras på telefonintervjuer som genomfördes av SIFO Research International under oktober 2005.

Samtliga barometrar och bilagor kan hämtas hem från respektive organisations hemsida på Internet.

FöreningsSparbanken

Postadress: 105 34 Stockholm
Telefon: 08-585 900 00
Telefax: 08-585 910 26
Internet: www.foreningssparbanken.se

Företagarna

Postadress: 106 67 Stockholm
Telefon: 08-406 17 00
Telefax: 08-24 55 26
Internet: www.foretagarna.se

Småföretags- barometern

En rikstäckande undersökning om
småföretagarnas uppfattningar
och förväntningar om konjunkturen

Hösten 2005

FöreningsSparbanken
och samverkande sparbanker

företagarna®

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är en undersökning om konjunktur och tillväxtförutsättningar för Sveriges småföretag. Intervjuer med småföretag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda visar hur de uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Småföretagsbarometern publiceras två gånger per år. Den har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattas 4 381 företag av undersökningen. De utfrågades under oktober månad.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan FöreningsSparbanken och Företagarna. Cecilia Hermansson (FöreningsSparbanken) och Johan Kreicbergs (Företagarna) är författare till rapporten. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat. Läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan ladda ned materialet från FöreningsSparbankens och Företagarnas respektive hemsidor. Där finns också barometrar för län och storstadsregioner från och med den 29 november i samband med att de presenteras regionalt.

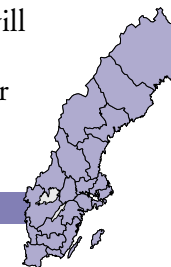
Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern ska bidra till kunskap om de små företagens betydelse för tillväxt och sysselsättning i den svenska ekonomin.

FöreningsSparbanken

Företagarna

Sammanfattning

- Konjunkturen för svenska småföretag har stärkts betydligt under det senaste halvåret. Höstens Småföretagsbarometer visar att den samlade konjunkturindikatorn – som är summan av nettototalen för beställningar, omsättning och sysselsättning – steg till 89 från 67 i våras. Utfallet motsvarade exakt småföretagens egna förväntningar i vårbarometern.
- Det är främst fler beställningar som har fått konjunkturindikatorn att stiga. Högre omsättning förklarar också en del av uppgången. Däremot är ökningen i nettotalet för sysselsättningen från 6 till 9 fortfarande en besvikelse. Lönsamheten har stigit något under det senaste halvåret, men inte till de nivåer som kunde förväntas med hänsyn till konjunkturläget. Småföretagen förväntar sig en stabilisering av det nuvarande konjunkturläget. Indikatorn förutses om ett år ha stigit marginellt till 90.
- Om företagen fick en ny stororder skulle tre av tio företag nyanställa och vart sjätte företag skulle klara ordern med befintlig personal, medan övriga skulle hitta mer kortsiktiga lösningar. Vart tionde företag skulle tacka nej till ordern.
- Varuproducerande företag inom elektronik, byggnadsverksamhet och tillverkning uppvisar högst aktivitet. Även tjänsteproducerande företag inom uppdragsverksamhet och övriga privata tjänster är relativt starka. Däremot är konjunkturläget förhållandevis dämpat för hotell och restaurang, handel och samfärdsl. Förväntningarna inför det kommande året är att varu- och tjänsteproducerande företag fortsätter att visa god fart i konjunkturen, med undantag för byggnadsindustrin som faller tillbaka. Däremot finns förväntningar om att hotell- och restaurang samt partihandeln skall utvecklas starkare. Företag med slutkunder inom offentlig sektor förväntar sig en fortsatt nedgång i konjunkturen.
- Sex av tio företag anser att det för närvarande finns goda utsikter att växa. Ett av fyra företag uppger att det främsta skälet till att inte expandera är arbetsrätten (regelverket). Andelen som inte vill växa är stabil på 19 %. På tredje plats anges bristen på lämplig arbetskraft. Svag inhemsk efterfrågan är inte ett lika stort hinder som i vårbarometern.

Småföretagsbarometern hösten 2005

En markant förbättring i småföretagens konjunktur

Konjunktoren för Sveriges småföretag har tagit ett rejält kliv uppåt sedan vårens undersökning. Den samlade konjunkturindikatorn – som är en summering av nettotalen för ordergång, omsättning och sysselsättning – steg till 89 från 67 i vårbarometern. Ju högre värde desto starkare är konjunktoren.

Konjunkturuppgången drivs av fler beställningar och en större omsättning. Sysselsättningen har däremot endast stärkts marginellt, samtidigt som lönsamheten trots förbättringen inte når upp till de nivåer som varit vanliga vid tidigare konjunkturuppgångar. Detta stöder bilden av att många småföretag verkar i en miljö karaktäriserad av hård konkurrens och åtföljande rationaliseringar. Jämfört med i våras är det dock fler företag som bedömer att de kommer att kunna höja sina försäljningspriser. Även lönsamheten förutses öka.

Sex av tio företag anser att det finns goda möjligheter att expandera. Störst expansionsmöjligheter noterar företagen inom uppdragsverksamhet, alla typer av varuproduktion och partihandel. Samfärdsl och detaljhandel är däremot de mest avvaktande branscherna.

Diagram 1: Konjunkturindikatorn för samtliga företag

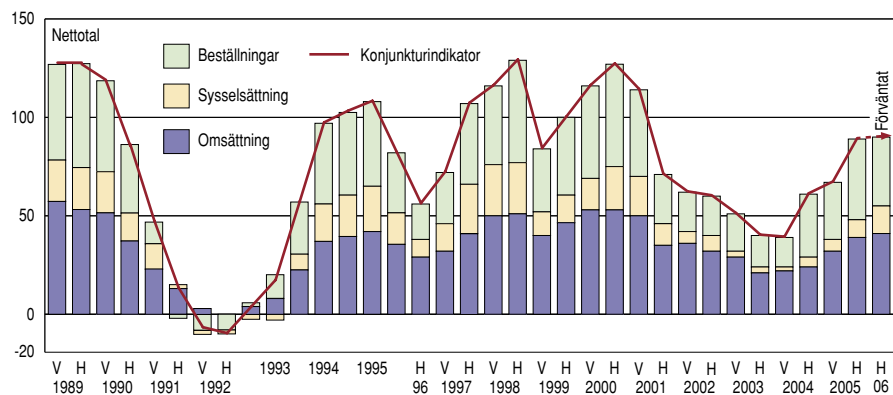
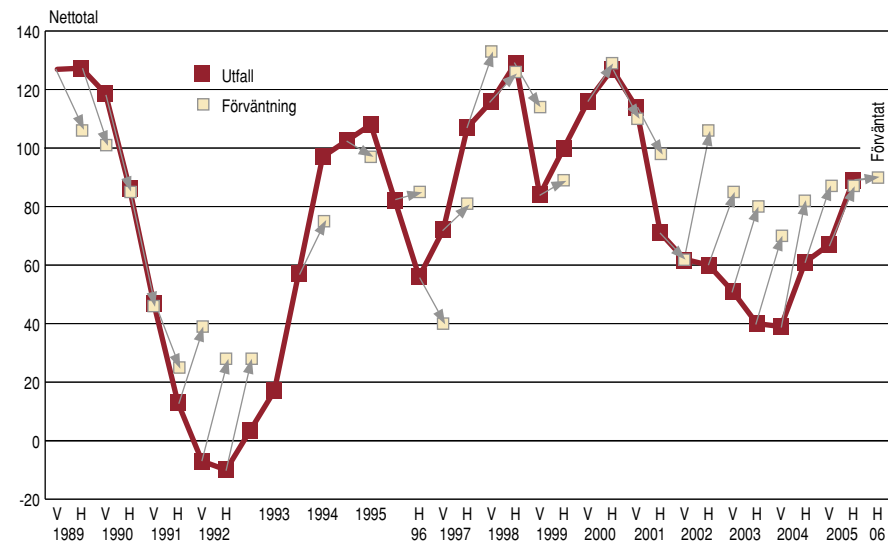

Diagram 2: Konjunkturindikatorn, utfall och förväntning

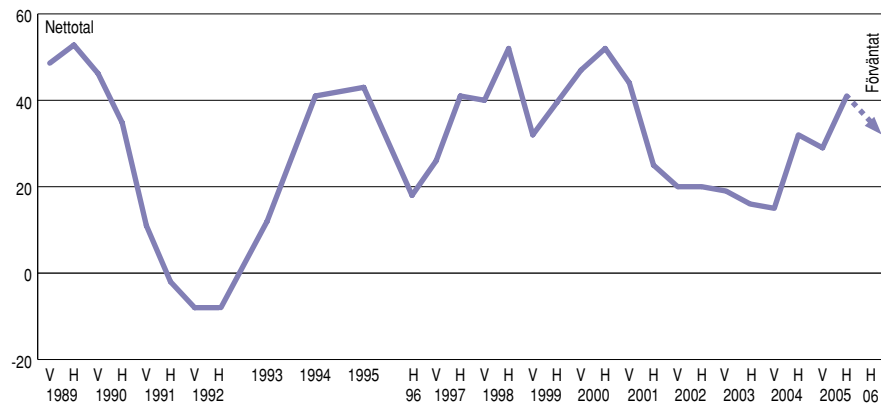
Konjunkturförstärkningen hittills motsvarar småföretagens förväntningar från i våras. Då förutsågs ett nettotal på 89. Under de närmaste sex till tolv månaderna förväntar sig småföretagen en stabilisering kring 90. Jämfört med utfallet förutses sysselsättningen stiga något ytterligare. Även omsättningen kommer att förbättras marginellt, medan ordergången väntas försvagas något. Det är emellertid för tidigt att utifrån tillbakagången i beställningarna avgöra hurvida småföretagen når konjunkturtoppen under nästa år eller om konjunktoren därefter kan ta förnyad fart.

Ordergången har nått toppen

Under det senaste halvåret har företagen sett beställningarna öka. En dryg majoritet (52 %) noterar en ökad ordergång. Nettotalet uppgick till 41, jämfört med 29 i våras. Det högsta nettotalet på 57 hittar vi inte helt oväntat i företag som befinner sig i expansion och i företag med slutkunder på exportmarknader. Det är också i företag med förhållandevis många anställda som ordergången stärkts mest. I mindre småföretag med 1–4 anställda uppgår nettotalet till endast

Diagram 3: Beställningar, samtliga företag

34. Också för företag med offentlig sektor som slutkunder är orderläget dämpat. Här uppgick nettotalet till 32. Företag med svenska hushåll och företag som slutkunder har ett bättre orderläge. Nettotalen nådde 42 respektive 40.

Bland branscherna har elektronik och byggnadsindustri det starkaste orderläget, medan det är svagast inom övriga privata tjänster.

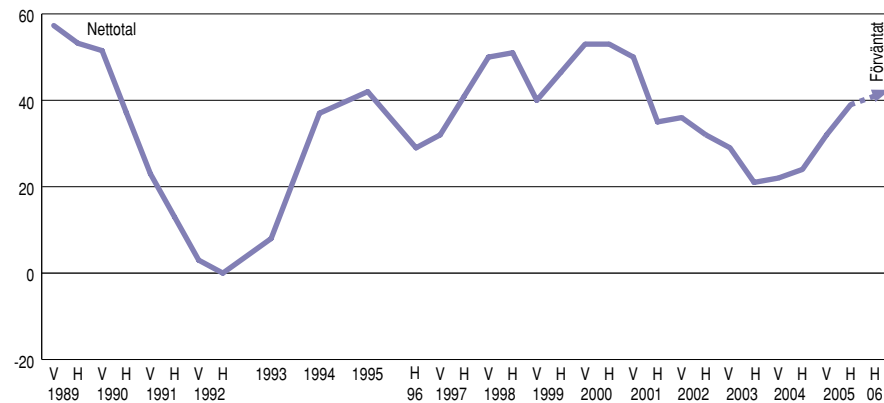
Företagen förväntar sig att orderläget krymper något under det kommande året. Nettotalet förutses sjunka till 35. Fortfarande är det färre av de mindre företagen som förväntar sig att beställningarna ökar, medan optimismen är större i företag med fler anställda. Förväntningsbilden beroende på var slutkunderna finns har inte förändrat sig jämfört med utfallet, men nettotalen faller tillbaka något.

Orderläget förväntas förbättras ytterligare inom uppdragsverksamhet och övriga privata tjänster, medan det faller tillbaka något inom varuproduktion generellt och kraftigt inom byggnadsindustrin.

En majoritet av företagen ökar sin omsättning

I höstens undersökning är det fler företag som rapporterar att omsättningen stigit under året som gått jämfört med vårbarometern. Nettotalet steg till 39, jämfört med 32 för ett halvår sedan. Sju av tio exportföretag noterar en ökad omsättning. Här steg nettotalet till

Diagram 4: Omsättning, samtliga företag

56. På hemmamarknaden är omsättningens utveckling bäst inom företag med andra svenska företag som slutkunder (42), medan företag med kunder bland svenska hushåll och offentlig sektor har det kärvarare. Här uppgick nettotalen till 35 respektive 28. I likhet med orderläget har företag med få anställda ett mer dämpat läge framför företag med många anställda.

Bland branscherna är omsättningen starkast inom elektronik, samfärdsel och tillverkningsindustri, medan den är svagast bland hotell och restaurang.

Företagen förväntar sig en förbättring av omsättningen under det kommande året. Nettotalet stiger med två procentenheter till 41. Optimismen ökar för företagen som ser expansionsmöjligheter och nettotalet stiger från 57 till 64. Däremot blir de minsta småföretagen något mer pessimistiska eftersom nettotalet faller tillbaka. Utifrån hur företagens slutkunder ser ut är det optimistiska tongångar bland dem som har svenska hushåll och exportmarknader som slutkunder, medan omsättningen väntas dämpas bland de företag som säljer till andra svenska företag och offentlig sektor.

Mest optimistiska bland branscherna är hotell och restaurang, medan omsättningen väntas falla tillbaka rejält i byggnadsindustrin som blir den mest pessimistiska bland branscherna.

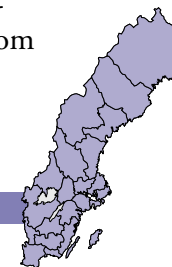
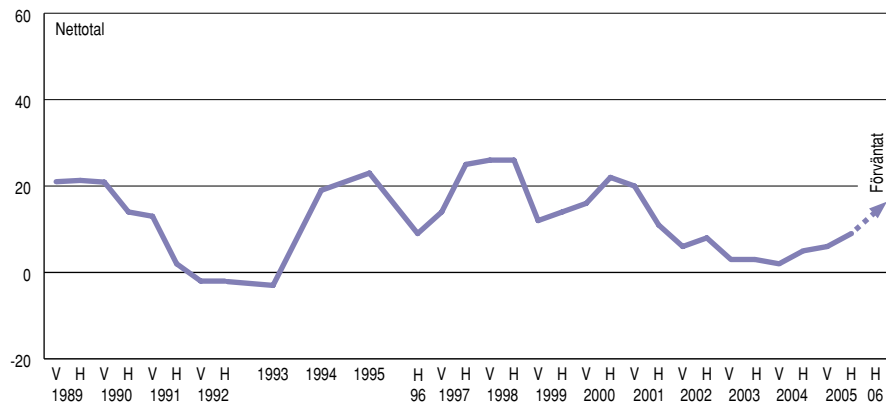

Diagram 5: Sysselsättning, samtliga företag

Knapp uppgång i sysselsättningen

Nyanställningsbehovet i småföretagen fortsätter att vara återhållet, även om en liten ljusning kan noteras jämfört med våren. Nettotalet avseende sysselsättningen under det senaste året har stigit från 6 i vårbarometern till 9 i höstens undersökning. För ett år sedan var nettotalet 5. Jämfört med tidigare perioder av relativt stark konjunktur avseende ordergång och omsättning är det fler företag som nu noterar ett oförändrat anställningsbehov. Sex av tio småföretag avvaktar med att nyanställa. Det är endast 24 % av företagen som har ökat sin personalstyrka, jämfört med 22 % i våras. Något färre rapporterar att de dragit ned antalet anställda.

Utifrån var företagen har sina slutkunder är sysselsättningsläget starkast för dem som säljer exportmarknaden. Här är nettotalet 21. Det svagaste behovet av nyanställningar – med ett nettotal på endast 5 – hittar vi bland företagen med svenska hushåll som slutkunder.

Varuproduktion – framför allt byggnads- och elektronikindustri – samt övriga tjänster har ett bättre sysselsättningsläge än varuförmedlande företag.

Förväntningarna är svagt positiva. Nettotalet bedöms stiga till 14, vilket kan jämföras med vårens förväntningar på 10. Endast 22 % av företagen förutser att de kommer att öka sin personalstyrka, vilket är färre än höstens utfall. Personalneddragningar väntas också minska,

så nära sju av tio företag kommer att ha avvaktat med anställningar under det närmaste året.

Exportföretagen har förväntningar om ett svagare sysselsättningsläge. Nettotalet faller från höstens utfall på 21 till 19. Behovet av nyanställningar i företag med offentlig sektor som slutkund väntas stabiliseras. Den största uppgången förutses bland företag med andra svenska företag som slutkunder. Här stiger nettotalet från 9 till 18. I företag med svenska hushåll som slutkunder finns en viss ljusning och nettotalet går upp från 5 till 8 – men fortfarande är det här som arbetsmarknaden är mest dämpad. Bland branscherna står sig bilden från höstens utfall, även om nivåerna stiger något. Ett undantag är byggnadsindustrin där personalneddragningar väntas.

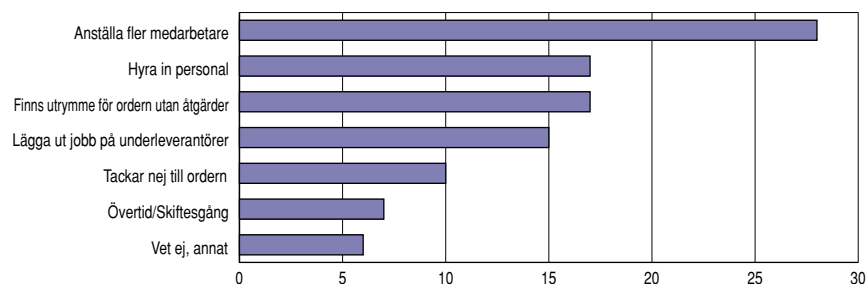
Av de företag som rapporterar att investeringarna de gör påverkar arbetsstyrkan i företaget är det tre av fyra företag som uppger att investeringarna kommer att följas av nyanställningar. Endast ett av fyra företag investerar för att kunna dra ned personalstyrkan. En något högre andel än genomsnittet av branscher som investerar för att effektivisera hittar vi bland elektronik- och tillverkningsindustrierna samt samfärdsel.

Andelen företag som arbetar med fullt kapacitetsutnyttjande har ökat från 51 % till 55 %. I byggnadsindustrin arbetar fyra av fem företag för fullt. Här är också nyanställningsbehovet relativt stort. Mer förvånande är att endast 35 % av elektronikföretagen arbetar med full kapacitet och att de ändå i relation till andra branscher rapporterar många nyanställningar.

Vi har ställt frågan hur företagen skulle agera om de fick en stor order eller en ny kund som ökar företagets försäljning med ca 25 % under minst ett år. Hur skulle de förändra sin personalstyrka? En starkare efterfrågan skulle ge upphov till ökad sysselsättning, vilket är positivt eftersom många har förhoppningar till att småföretagen kan förbättra det relativt dystra läget på den svenska arbetsmarknaden. Nära tre av tio företag skulle nyanställa, medan 17 % skulle hyra in personal tillfälligt och 15 % skulle lägga ut jobb på underleverantörer. Att det fanns möjlighet att klara ordern utan att vidta särskilda åtgärder ansåg 17 % av företagen, medan 7 % skulle ta till övertid eller skiftgång. Ett av tio företag skulle tacka nej till ordern.

Diagram 6: Hur företagen agerar om de får en stor order

Störst anställningsvilja har företag med offentlig sektor som slutkund. Här skulle hela 40 % öka sin personalstyrka, medan endast 28 % i genomsnittet för samtliga småföretag. De som riktar sig till offentliga företag är även mer tveksamma till övertid. Exportföretagen skulle i större utsträckning än andra lägga ut arbete på underleverantörer. Det är vanligast att företag med slutkunder bland svenska hushåll tackar nej till ordern. Andelen är 12 %, jämfört med 10 % i genomsnittet bland småföretag.

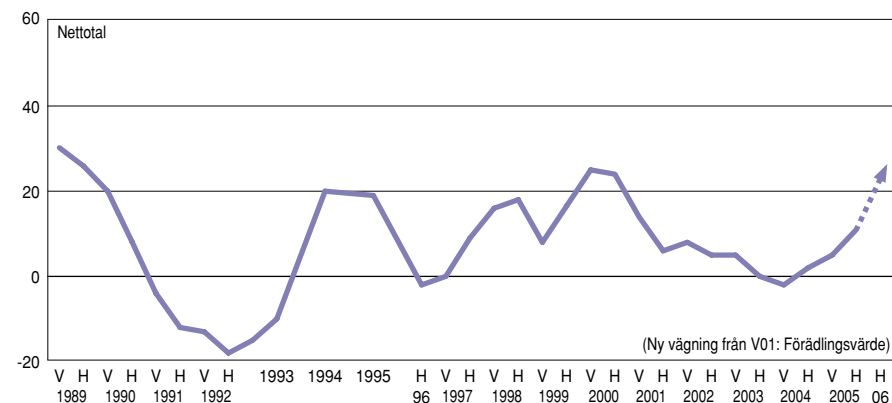
Bland branscherna är tjänsteföretag och elektronikindustri mest viliga att rekrytera. Byggnadsindustrin väljer hellre än andra branscher att hyra in personal. Samtidigt är de också mer benägna att tacka nej till en stor order. Inom elektronikindustrin är det relativt vanligt att lägga ut arbeten på underleverantörer. Denna bransch – samt tillverkningsindustrin – tar i större utsträckning än andra branscher till övertidsarbete.

Viss ljusning i lönsamheten – och optimismen tilltar

De många företag som avvaktar med anställningar signalerar ett högt rationaliseringstryck till följd av den ökade konkurrensen. Trots att lönsamheten har förbättrats något, är den mer dämpad än vad som har varit vanligt i tidigare konjunkturuppgångar. Nettotalet uppgick till 11, jämfört med 5 i våras och 2 för ett år sedan. Det är endast 36 % av företagen som noterar en bättre lönsamhet under året som har gått.

Vinstutvecklingen inom varuförmedling är särskilt pressad. Nettotalen inom detaljhandel och samfärdsel uppgår till 1 respektive 3. Bäst

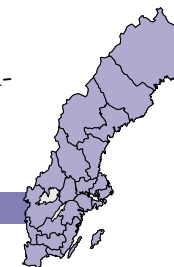
Diagram 7: Lönsambet, samtliga företag

lönsamhet finner vi bland företag som upplever en fas av expansion (28), inom elektronik, byggnadsindustri och uppdragsverksamhet (alla har 19). Särskilt inom elektronikindustrin är det förhållandevis många som noterar att lönsamheten förbättrats (44 %). Detsamma gäller exportföretag (49 %).

Hur bedömer småföretagen att lönsamheten utvecklas under det närmaste året? Här finns en tydlig optimism. Nettotalet stiger till för konjunkturcykeln mer normala 23. Fortfarande hittar vi expanderande företag och elektronikindustrin i topp. Även företagen inom hotell och restaurang förutser en bättre vinstutveckling i spåren av konjunkturuppgången. Mest pessimistiska är företagen inom samfärdsel (9).

Tilltron till de starkare utsikterna för lönsamheten kan avläsas i företagens förväntningar om möjligheterna att höja sina försäljningspriser. I våras sjönk andelen från 39 % ett halvår tidigare, till 29 %, men nu är den tillbaka på den tidigare nivån och uppgår till 41 %. Endast 9 % bedömer att försäljningspriserna blir lägre under det kommande året. Det är förhållandevis många inom detaljhandel, tillverkning och elektronik – och framför allt företag med exportmarknader som slutkunder – som upplever att de inte har någon "pricing power". De som däremot tror sig ha goda möjligheter att höja priserna är företag inom hotell och restaurang, byggnadsindustri samt företag med slutkunder inom offentlig sektor.

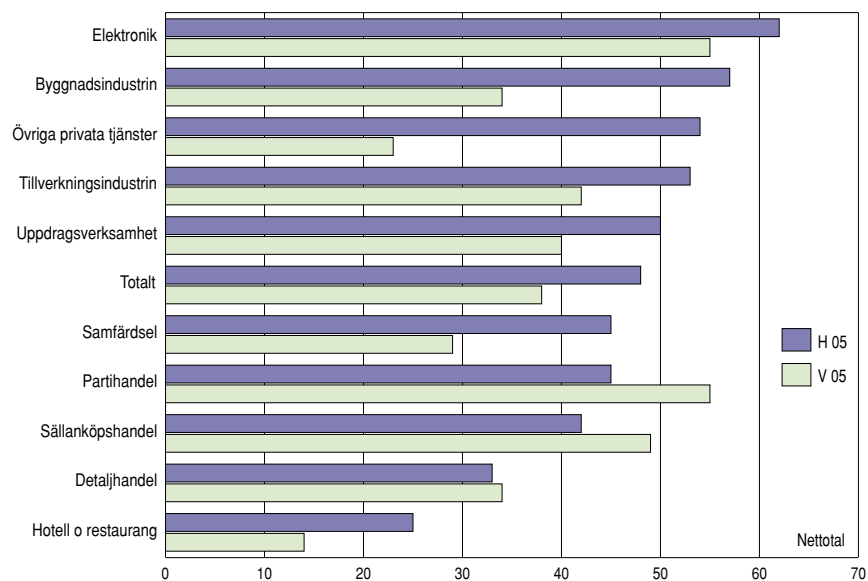
Konjunkturläget i olika branscher

Som synes ovan skiljer sig konjunkturläget åt mellan branscherna. Den starkaste utvecklingen kan noteras inom varuproduktion och övriga privata tjänster. Den svagaste konjunkturen återfinns fortfarande inom varuförmedlande företag, framför allt hotell och restaurang.

Alla branscher – utom varuhandeln – har uppvisat en uppgång under det senaste halvåret. Störst förbättring rapporteras från övriga privata tjänster (konjunkturindikatorn har ökat med 31) och byggnadsindustrin (+23). Även samfärdsläget (+16) samt hotell och restaurang (+11) har ökat betydligt, om än från lägre nivåer.

Bland branscherna inom handeln är det partihandeln som minskar mest. Det finns dock förväntningar om en förbättring under det kommande året. Den största optimismen om konjunkturläget på ett års sikt återfinns inom partihandeln, följt av elektronik, uppdragsverksamhet samt hotell och restaurang. De lägsta förväntningarna hittar vi inom byggnadsindustrin. Det är endast i denna bransch och i företagen inom samfärdsläget som förväntningarna sjunker jämfört med höstens utfall.

Diagram 8: Konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)

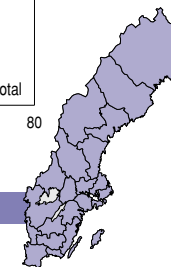
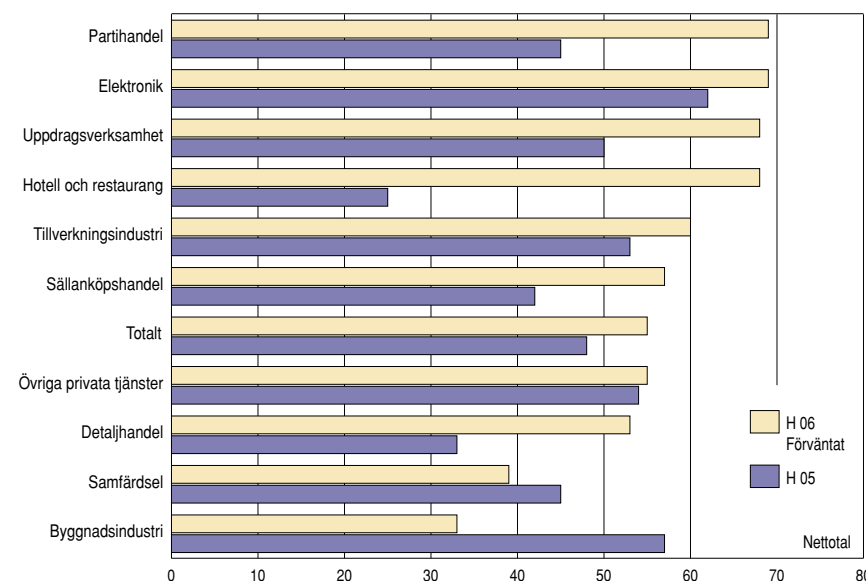

I diagram 8 och 9 redovisas konjunkturindikatorn för branscherna utan delkomponenten beställningar (då denna inte redovisas för varuförmedlande företag). I diagram 10 presenteras den fullständiga indikatorn, d v s inklusive beställningskomponenten för de varu- och tjänstproducerande företagen. Det kan påverka rangordningen mellan diagrammen.

Avmattning i handelsföretagen

Konjunkturläget har stärkts för de varuförmedlande företagen sammanlagt jämfört med vårens undersökning. Konjunkturindikatorn (exklusive beställningar) har stigit från 35 till 40. Det finns dock skillnader mellan branscher. Medan hotell och restaurang samt samfärdsläget sett en ökad aktivitet, har utvecklingen stabiliserats eller försvagats för parti- och detaljhandel. Konjunkturläget är nu starkast i samfärdsläget och partihandel. Svagast aktivitet uppvisar fortfarande hotell och restaurang.

Diagram 9: Det förväntade konjunkturläget i olika branscher (indikatorn exkl. nettotalet för beställningar)

Samtliga varuförmedlande företag höjer sina förväntningar inför det närmaste året, utom samfärdsel. Partihandeln är mest optimistisk, tätt följt av hotell och restaurang som noterar den största uppgången jämfört med höstens utfall. Den förväntade konjunkturindikatorn för de varuförmedlande företagen sammantaget stiger till 52.

Fortsatt optimism i uppdragsverksamheten

Tjänsteföretagen, d v s uppdragsverksamhet och övriga privata tjänster, har noterat en starkare konjunktur under det senaste året. Konjunkturindikatorn sammantaget (inklusive beställningar) har stigit till 88 från vårens 68. Starkast är konjunkturläget inom uppdragsverksamheten. Uppgången från vårundersökningen är dock störst för övriga privata tjänster.

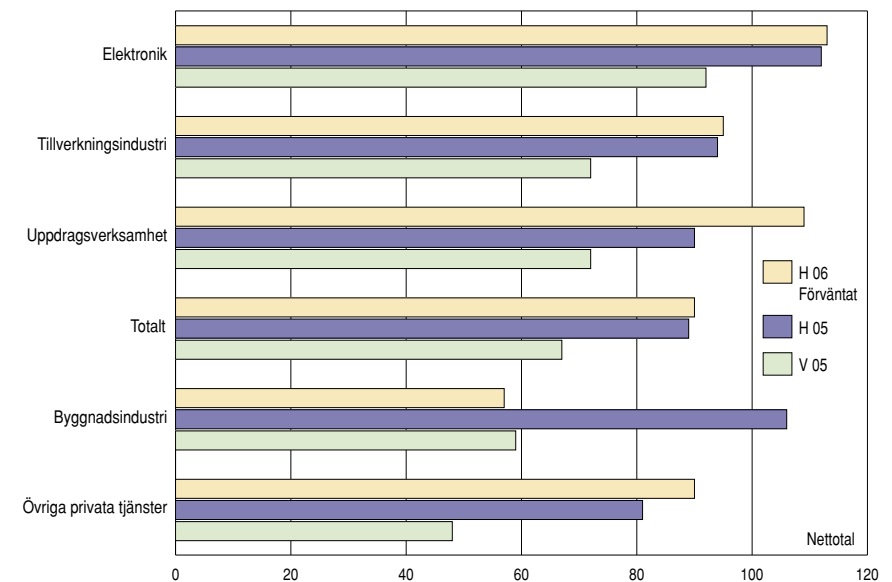
Förväntningarna stiger inför året som kommer och konjunkturindikatorn når 104. Det är uppdragsverksamheten som uppvisar störst optimism. Nivån är densamma som vårens förväntningar. Övriga privata tjänster förutser också ett starkare konjunkturläge, även om nettotalet för sysselsättningen faller tillbaka.

Ett rejält lyft i varuproduktionen

Konjunkturläget inom tillverkningsindustrin stabiliserades i vårens undersökning. Under hösten har nu aktiviteten ökat markant. Konjunkturindikatorn (inklusive beställningar) har stigit från 67 till 100. Samtliga branscher har stärkts. Elektronikindustrin är fortfarande den starkast lysande stjärnan och de stora förväntningarna från i våras har infriats. Det är dock i byggnadsindustrin som konjunkturläget har förbättrats mest. I första hand är det beställningar som stigit. Även sysselsättning och i mindre utsträckning omsättning signalerar en ökad aktivitet. Tillverkningsindustrin har också gynnats av ett förbättrat konjunkturläge, men når inte upp till de övriga två branschernas nivåer.

Inför framtiden blir de varuproducerande företagen något mer pessimistiska. Konjunkturindikatorn sjunker från 100 till 78. Hela nedgången kan hänföras till byggnadsindustrin, medan förväntningarna inom övriga branscher motsvarar en stabilisering jämfört med höstens utfall.

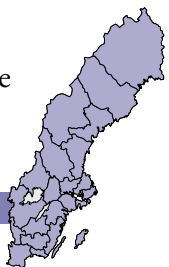
Diagram 10: Konjunkturläget när beställningskomponenten har lagts till (varuproducerande och tjänsteproducerande företag)

Exportsektorn fortsätter att uppvisa den starkaste konjunkturen. I vårbarometern ställde vi frågor till företagen om deras huvudsakliga slutkunder. Då var konjunkturläget i princip lika för de fyra grupperna exportmarknad, svenska hushåll, offentlig sektor och övriga svenska företag. Exportföretagen hade den bästa konjunkturen.

Konjunkturindikatorn i höstundersökningen fortsätter att vara högst för företag med exportmarknaden som huvudsakliga slutkunder. Här har konjunkturindikatorn stigit från 77 i våras till hela 134. Därmed överträffas vårens förväntningar på 127. Inför det närmaste året förutser exportföretagen att det goda konjunkturläget står sig. Indikatorn stiger till 138.

På andra plats hittar vi företag med andra svenska företag som huvudsakliga slutkunder. Här uppgick konjunkturindikatorn till 91, vilket är en tydlig uppgång från vårbarometern då den endast nådde 67. Förväntningarna är att konjunkturindikatorn stiger till 95.

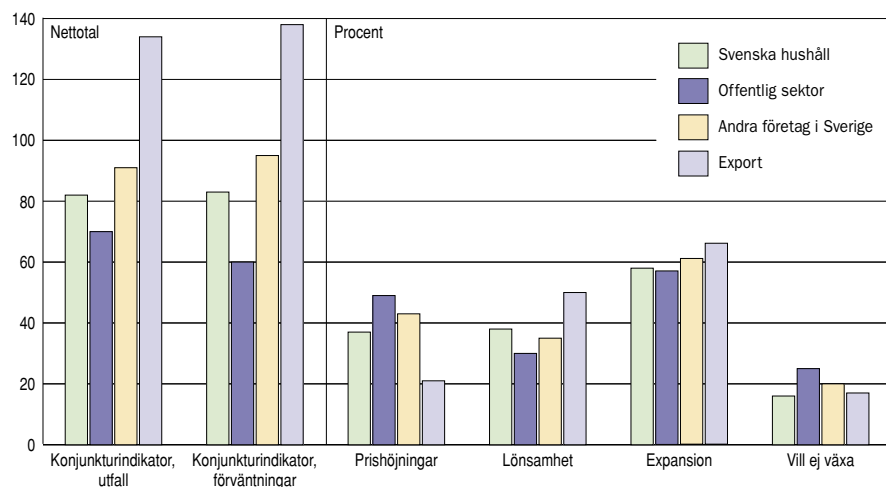

Konjunkturläget för företag med svenska hushåll som slutkunder når inte riktigt upp till genomsnittet för samtliga företag. Indikatorn har dock stigit från vårens låga nivå på 59 till 82. Förväntningarna är att detta konjunkturläge skall stå sig under det närmaste året då indikatorn väntas stiga till 83.

Företag som riktar sig till offentlig sektor är den enda grupp där konjunkturindikatorn har fallit sedan vårbarometern, från 74 till 70. Förväntningarna var också att konjunkturen skulle försvagas. Inför det kommande året väntas aktiviteten dämpas än mer, till 60. Det är framför allt minskade beställningar som ligger till grund för nedgången.

Trots att företagen med kunder inom offentlig sektor räknar med en tillbakagång är det denna grupp som är mest optimistisk om att kunna höja sina priser. Nästan hälften av företagen räknar med detta, jämfört med 41 % av samtliga företag och endast 21 % av exportföretagen. Det är också företag med offentlig sektor som slutkund som är och förutses ha den sämsta lönsamhetsutvecklingen. I denna grupp räknar 30 % med ökad lönsamhet, medan hälften av exportföretagen bedömer att lönsamheten kommer att stiga.

Diagram 11: Konjunkturläget i småföretagen utifrån deras slutkunder

Konjunkturindikator – summan av netttotalen för sysselsättning, beställningar och omsättning. För de övriga gäller andelen som ser möjligheter till prishöjningar, som förutses högre lönsamhet, som förutses expansion samt andel företag som uppger att de ej vill växa som största tillväxthinder.

Tillväxthinder

Sex av tio företag ser expansionsmöjligheter ...

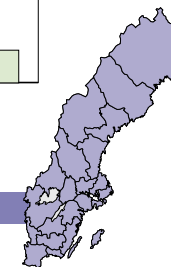
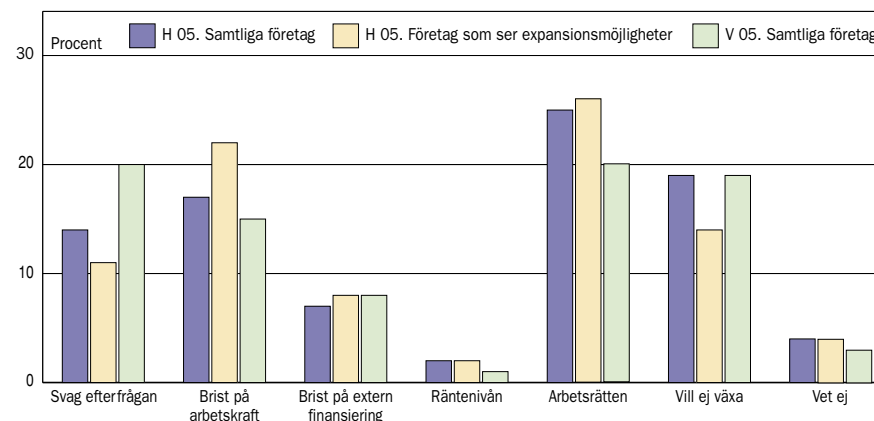
Jämfört med vårens undersökning har andelen företag som anser att det finns goda möjligheter att expandera verksamheten stabiliserats eller sjunkit marginellt från 61 % till 60 %. Störst optimism om möjligheterna att växa visar uppdragsverksamhet samt alla branscher inom varuproduktion. Även om utsikterna har förbättrats jämfört med våren uppvisar samfärdsel fortfarande den lägsta optimismen om tillväxtpotentialerna. Övriga privata tjänster noterar den största nedgången.

Företag med slutkunder bland svenska hushåll och offentlig sektor är mindre optimistiska om sina möjligheter att expandera än genomsnittet, medan det motsatta gäller i företag med andra svenska företag eller exportmarknaden som slutkunder.

... men det kunde vara fler

Småföretagen noterar också att det finns ett antal hinder för expansion. De två viktigaste skälen är arbetsrätten/regelverket (25 %) och att de inte vill växa (19 %). I vårens undersökning var en svag efterfrågan fortfarande ett viktigt tillväxthinder, men denna faktor hamnar i höstbarometern först på fjärde plats (14 %) efter brist på

Diagram 12: De viktigaste tillväxthindren för en ökad expansion

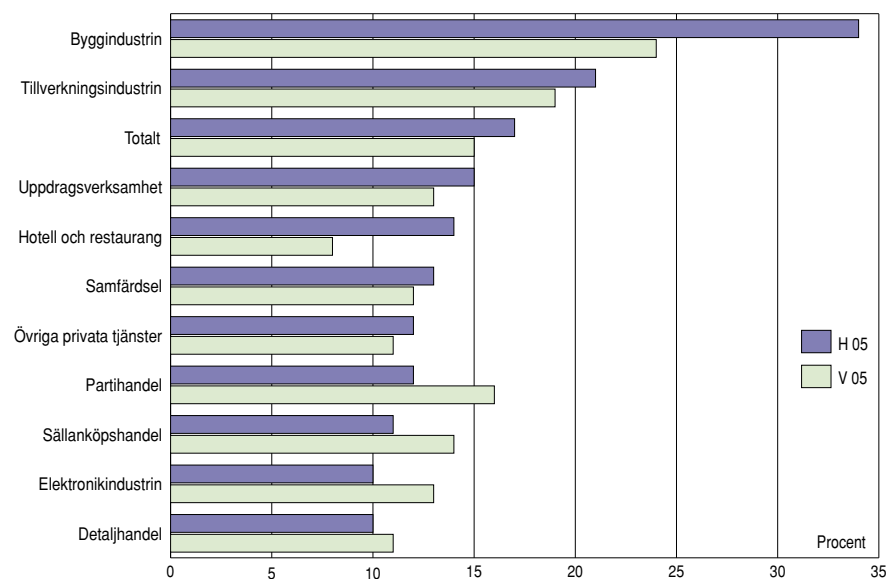
lämplig arbetskraft (17 %). Mindre viktiga anledningar inkluderar brist på extern finansiering (7 %) och räntenivån (2 %).

Jämfört med i våras har arbetsrätten/regelverket blivit ett viktigare tillväxthinder. Ett av fyra företag uppger detta som det största hindret för expansion. Högst andel hittar vi inom varuförmedling och den allra högsta (29 %) inom hotell och restaurang.

Att inte vilja växa av olika skäl uppges av 19 % av företagen. Det är lika stor andel som i våras. Vart fjärde företag inom företag med offentlig sektor som slutkund vill inte växa, vilket är mer än genomsnittet och betydligt mer än företag som har svenska hushåll (16 %) och exportmarknaden (17 %) som slutkunder.

Det är också ett förhållandevis vanligt skäl bland de mindre småföretagen (1–4 anställda) och inom byggnadsindustrin. En faktor som kan påverka viljan att växa är vilken ålder ägarna har. Vart tredje företag har en VD/ägare i 55–65 årsåldern. I byggnadsindustrin är denna andel högst (37 %).

Diagram 13: Småföretagens arbetskraftsbrist

För byggbranschen är annars bristen på lämplig arbetskraft det viktigaste hindret. Mer än vart tredje byggföretag (34 %) uppger att arbetskraftsbrist förhindrar expansion. Jämfört med i våras är det fler företag som generellt uppger brist på lämplig arbetskraft. Exempelvis inom tillverkningsindustrin delar denna faktor förstaplatsen tillsammans med arbetsrätten.

Förhållandevis många företag inom elektronikindustrin, partihandeln och övriga privata tjänster uppger svag efterfrågan som det största expansionshindret. I byggnadsindustrin är det däremot endast 4 % som anser att det är det största hindret.

Tillgången till extern finansiering anses inte vara något större problem för flertalet småföretag. Endast 7 % anger att detta är det största tillväxthindret. Inom elektronikindustrin är andelen hela 15 %. Räntenivån är som väntat ett mindre problem. Endast 2 % anser att detta är det största expansionshindret. Något fler (4 %) kan noteras inom detaljhandeln.

